

VAN LENTHE DALFSEN

Rapportage 2019

CO2-Prestatieladder trede 3

Van Lenthe Dalfsen
Koelmansstraat 73
7722 LW Dalfsen
Telefoon : 0529-401215
E-mail : info@vanlenthedalfsen.nl
Web : www.vanlenthedalfsen.nl

Inhoudsopgave

1. BELEIDSVERKLARING

2. DE CO2-PRESTATIELADDER

- 2.1 HET MODEL
- 2.2 DE NIVEAUS
- 2.3 EMVI-CRITERIA
- 2.4 DE PROCEDURE

3. ZELFEVALUATIE

- 3.1 DE AFBAKENING
- 3.2 DE EISEN UIT HET HANDBOEK
- 3.3 CO2-BEWUST CERTIFICAAT, TREDE 3
- 3.4 ONZE AMBITIE

4. INVALSHOEK A: INZICHT IN ENERGIEVERBRUIK

- 4.1 INVENTARIS EMISSIE

5. INVALSHOEK B: REDUCTIE VAN CO2-EMISSIES

- 5.1 REDUCTIEDOELSTELLINGEN EN ENERGIEMANAGEMENTACTIEPLAN

6. INVALSHOEK C: TRANSPARANTIE

- 6.1 COMMUNICATIEPLAN
- 6.2 KANALEN

7. INVALSHOEK D: PARTICIPATIE IN CO2-INITIATIEVEN

- 7.1 DEELNAME AAN INITIATIEVEN
- 7.2 BUDGET

8. ZELFBEOORDELING

- 8.1 WAAR KOMEN WE VANDAAN?
- 8.2 WAAR STAAN WE NU?
- 8.3 WAAR WILLEN WE NAAR TOE?

VAN LENTHE DALFSEN

BIJLAGEN:

1. Uittreksels KvK: Van Lenthe Groep B.V.
Van Lenthe Dalfsen Grondverzet B.V.
Van Lenthe Groenrecycling Dalfsen B.V.
Van Lenthe Dalfsen Bestuurbare Boringen B.V.
Grond- en Reststoffenbank Salland B.V.
2. Inkoopdocumenten energie en brandstoffen

1. BELEIDSVERKLARING

Van Lenthe Dalfsen is actief in het uitvoeren van grond-, weg- en waterbouw, natuur- en cultuurtechnische werken, gestuurde horizontale grondboringen, bodemsanering, agrarisch loonwerk en het onderhoud van machines. Daarnaast de inname en verwerking van groenafval, grond en reststoffen, de bewerking naar compost en biomassa en de levering van compost, grondsoorten, biomassa en reststoffen.

Van Lenthe Dalfsen geeft meerwaarde aan de openbare ruimte. Als integrale dienstverlener, kennispartner en projectbeheerser combineert Van Lenthe, ontwerp, uitvoering, beheer en onderhoud tot een doelmatige herinrichting van de openbare ruimte. Dat doen we langs de weg die Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) heet. Een weg die wij als familiebedrijf nooit anders hebben gekend.

Missie

Van Lenthe Dalfsen verricht advies-, ontwerp-, aanleg- en beheerwerkzaamheden van civiele projecten en aanverwante cultuurtechnische en natuurbouwwerkzaamheden voor particulieren, bedrijven, instellingen en overheden. Wij hebben een flexibele instelling en zijn servicegericht. Wij onderscheiden ons door de toegepaste combinatie van kennis en passie voor het vak, flexibiliteit, servicegerichtheid én toegankelijkheid voor onze klanten. Dit uit zich in de gemoedelijke sfeer en 'no nonsens' mentaliteit binnen onze onderneming.

Visie

In een samenleving die gericht is op duurzaamheid en professionele ontwikkeling van 'de openbare ruimte', onderneemt Van Lenthe maatschappelijk verantwoord, handelt duurzaam, besteedt veel aandacht aan biodiversiteit en zet zich ook in om mensen met een achterstand tot de reguliere arbeidsmarkt een goede werkplek te bieden. Door het structureel trainen en vakkundig opleiden van onze medewerkers zijn wij, als partner voor onze opdrachtgever, sterk in de praktische en pragmatische uitwerking van diverse vraagstukken op het gebied van alle civiel- en groenprojecten. Daarnaast stimuleren, innoveren en implementeren wij nieuwe ontwikkelingen met de ambitie de verwachtingen van onze opdrachtgevers te overtreffen. Wij willen duurzaam opereren met zorg voor ons milieu. We investeren dan ook in milieuvriendelijke machines en andere innovatieve oplossingen om de schadelijke uitstoot van CO2 verder terug te dringen. We stellen onszelf de uitdaging in de toekomst te werken naar een CO2 neutrale bedrijfsvoering.

In het interne kwaliteitsmanagementsysteem zijn alle bedrijfsprocessen vastgelegd. Het systeem heeft tot gevolg dat binnen de processen voortdurend gewerkt wordt naar continue verbetering. Van Lenthe Dalfsen en haar werkmaatschappijen zijn gecertificeerd voor de normen VCA**, ISO 9001, ISO 14001, Keurcompost, BRL 7000(protocol 7001), BRL 9335(protocol 1 en 4), CO2-Prestatieladder trede 3 en CKB.

De ambitie van van Lenthe Dalfsen is om de CO2-Prestatieladder verder te beklimmen waarbij de aansluiting met de praktijk maatgevend is. Verantwoordelijk voor het interne CO2-beheersysteem is de directie.

Van Lenthe Dalfsen en haar directie onderschrijft de inhoud van deze rapportage.

Namens de directie,

Herman van Lenthe

Dalfsen, 01-06-2020

2. DE CO2-PRESTATIELADDER

Inzicht, reductie, transparantie en participatie. Die vier woorden vormen de kern van de CO2-Prestatieladder. Steeds meer bedrijven raken bekend met deze principes van het duurzaamheidsinstrument dat bedrijven stimuleert CO2-uitstoot te reduceren. Zowel in de bedrijfsvoering als in de keten. Gecertificeerde bedrijven leveren bijzondere prestaties door de ladder te gebruiken als motor van innovatie en bij het reduceren van hun CO2-uitstoot. We kunnen stellen dat duurzaamheid de nieuwe norm voor hedendaags ondernemen is geworden. De CO2-Prestatieladder is daarbij een belangrijke stimulans voor organisaties om duurzaamheid concreet te maken. De CO2-Prestatieladder geeft niet alleen inzicht in de eigen CO2-uitstoot, het helpt ook om de reductie van CO2 efficiënt aan te pakken en aan relaties duidelijk te maken hoe dit gebeurt. Bovendien daagt de CO2-Prestatieladder uit om samen te werken en innovatie te stimuleren.

2.1 HET MODEL

De CO2-Prestatieladder bevat een methodiek die gebaseerd is op de veronderstelling dat de uitvoering van projecten en de manier waarop de processen worden gemanaged, in een bepaald stadium van volwassenheid verkeert. Het model kent vijf niveaus van volwassenheid. De onderneming kan een volgend niveau bereiken door verbeteringen in de bestaande processen en methoden door te voeren.

De CO2-Prestatieladder is opgebouwd uit vijf niveaus (treden), opklimmend van 1 naar 5. Per niveau zijn vaste eisen gedefinieerd die worden gesteld aan de CO2-prestatie van het bedrijf en haar projecten. Deze eisen komen voort uit de vier gehanteerde invalshoeken (A t/m D) met elk een eigen wegingsfactor. De plaats van een bedrijf op deze ladder wordt bepaald door het hoogste niveau waarop het bedrijf aan de eisen voldoet.

2.2 DE NIVEAUS

Niveau 1, 2 en 3: *De eigen CO2-huishouding op orde*

Deze niveaus van de ladder leiden tot de CO2-Footprint (scope 1 en 2) van het bedrijf en zijn projecten met reductiedoelstellingen, de nodige interne en externe communicatie en een actieve rol in de sector of keten. Eén en ander is gebaseerd op onderzoek naar eigen energieverbruik met haalbare doelstellingen voor reductie. Met name op niveau 3 en hoger is het extern communiceren een vereiste voor een doeltreffende werking van de ladder binnen de sector maar ook daarbuiten. Blijvende toegankelijkheid van gepubliceerde informatie verdient sterke aandacht.

Niveau 4: *Samen met en voor de sector*

In aanvulling op het inzicht op niveau 3 en lager in de scope 1 en 2 emissies, worden op niveau 4 ook scope 3 emissies betrokken. Het karakteristieke van niveau 4 zit hem in innovatieve initiatieven en resultaten voor CO2-bewust handelen en reductie van indirecte emissies gerelateerd aan scope 3. Gebaseerd op de ketengedachte, innovatie, gezamenlijke reductie, initiatief nemen, participeren, sectoraal denken en extern communiceren wat op dit niveau beleidsmatig en planmatig moet zijn ingevuld.

Niveau 5: *Op maatschappelijk niveau*

Op dit niveau krijgen de CO2-prestaties een maatschappelijke betekenis. Eigen aanbieders doen mee, publieke betrokkenheid, samenwerking met overheden of organisaties, bereiken van gestelde doelen.

2.3 EMVI-CRITERIA

De CO2-Prestatieladder kan worden aangewend als criterium in het kader van de Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI). In dat geval is het aangeboden niveau op de CO2-Prestatieladder maatgevend voor het te verlenen gunningsvoordeel in het kader van de EMVI. De gedachte dat opdrachtgevers niet voorschrijven maar een mogelijkheid aanreiken waarmee inschrijvers zich kunnen onderscheiden is hierbij doorslaggevend. De doelstellingen die ten grondslag liggen aan de CO2-Prestatieladder worden als EMVI-criteria opgenomen. Bij inschrijving kiest de aanbieder een ambitieniveau wat bij gunning uitdrukkelijk onderdeel wordt van de overeenkomst en dient te worden doorgevoerd in de realisatie van het project. Het CO2-ambitieniveau wordt gewaardeerd als een kwalitatief onderdeel van de inschrijving. In de aanbestedingsdocumenten van de opdrachtgever wordt aangegeven in welke mate kwaliteit meeweegt ten opzichte van de prijs in het kader van de EMVI.

2.4 DE PROCEDURE

Het Handboek CO2-Prestatieladder (versie 3.0) is het enige formele document dat het kader vormt voor de CO2-Prestatieladder. Alle benodigde informatie over het certificatietraject is daarin opgenomen. Het omvat doelstellingen, methoden, eisen, definities, conversiefactoren en geeft richting door middel van toelichtingen. Het bedrijf bepaalt door middel van een zelfevaluatie haar eigen niveau op de CO2-Prestatieladder. Aan de hand van de conclusie stelt het bedrijf een portfolio op met de benodigde bewijsdocumenten. Daarna wordt een Ladder Certificerende Instelling (Ladder CI) ingeschakeld voor beoordeling van het niveau. Een succesvolle ladderbeoordeling wordt afgesloten met het vaststellen van het niveau, de rapportage en verstrekking van het certificaat.

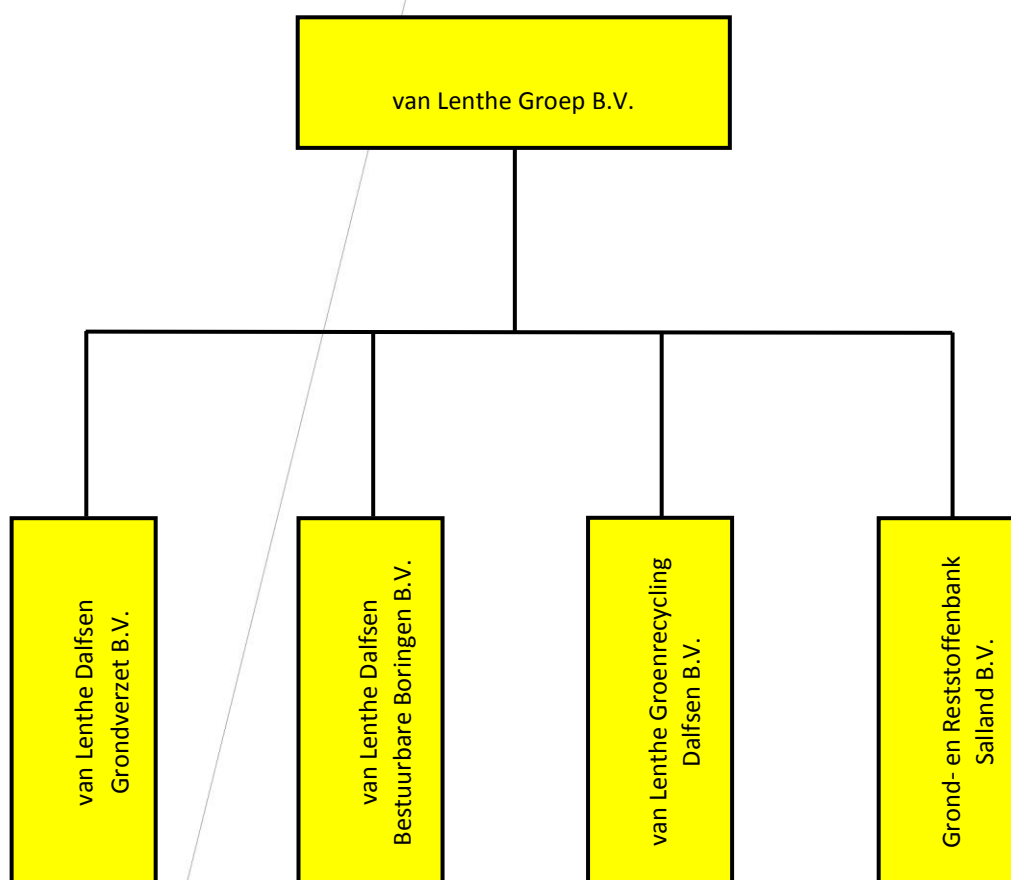

VAN LENTHE DALFSEN

3. ZELFEVALUATIE

3.1 DE AFBAKENING

De organisatorische begrenzing voor de CO2-Prestatieladder is bepaald tot de onderneming Van Lenthe Groep BV gevestigd te Dalfsen, hierna te noemen Van Lenthe Dalfsen. Hieronder ressorteren een viertal werkmaatschappijen zoals weergegeven in onderstaand organisatieschema:

Er is sprake van één vestiging voor alle bedrijfsonderdelen van van Lenthe Dalfsen. De verschillende uittreksels van de Kamer van Koophandel zijn opgenomen in Bijlage 1.

De activiteiten van de verschillende werkmaatschappijen zijn sterk aan elkaar gelieerd hoewel ze elk hun eigen specialisme kennen. Dit houdt ondermeer in dat in de inventaris van CO2-emissies uitsluitend de CO2 uitstoot wordt opgenomen die voortkomt uit de bedrijfsactiviteiten die door Van Lenthe Dalfsen in eigen beheer worden uitgevoerd. De begrenzing omvat dus het brandstofgebruik van de machines, transportmiddelen en bedrijfswagens en het energiegebruik van het bedrijfspand.

Projecten waarop een CO2-gerelateerd gunningsvoordeel werd verkregen zijn tot op heden niet binnengehaald. Vandaar dat verdere uitsplitsing van CO2-gegevens op projectniveau nog niet heeft kunnen plaatsvinden.

De totale uitstoot aan CO2 van het bedrijfspand, de werkplaats, bedrijfsruimten en de kantoren ligt ruim onder de 500 ton op jaarbasis. De totale uitstoot aan CO2 op de productielocaties en de projecten ligt ruim onder de 2000 ton op jaarbasis. Overeenkomstig tabel 4.1 van het Handboek CO2-Prestatieladder versie 3.0 valt Van Lenthe Dalfsen voor wat betreft CO2-emissie in de categorie kleine bedrijven. Voor deze categorie 'kleine bedrijven' gelden de eisen 5.A.2-2, 5.A.3, 4.C, 5.C, 4.D en 5.D niet. Daarnaast hoeven 'kleine bedrijven' bij eis 4.A.1 in plaats van twee, slechts één ketenanalyse te maken. Gevolg is dat hiermee fictief aan deze vrijgestelde eisen voldaan wordt en dit levert 90% van de maximale score (= 22,5) op. Genoemde vrijgestelde eisen gelden echter voor de niveaus 4 en 5 van de CO2-Prestatieladder.

3.2 DE EISEN UIT HET HANDBOEK

Dit portfolio is opgesteld aan de hand van het Handboek CO2-Prestatieladder versie 3.0. Ook is gebruik gemaakt van de bij het Handboek behorende Werkinstructie versie 20140424.

3.3 CO2-BEWUST CERTIFICAAT NIVEAU 3

Van Lenthe Dalfsen heeft haar inspanningen in het kader van de CO2-Prestatieladder niveau 3 in mei 2016 door de ladder-CI laten beoordelen wat resulteerde in het behalen van het certificaat. Medio 2019 zal hercertificatie plaatsvinden.

3.4 ONZE AMBITIE

Door de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO) is een maatregelenlijst opgesteld die door ons gehanteerd wordt. Met deze maatregelenlijst is het mogelijk in kaart te brengen op welke bedrijfsaspecten met maatregelen reductie van emissie haalbaar is. De opgenomen maatregelen zijn algemeen van aard en in de markt beschikbaar. Het toepassen van beschikbare maatregelen is voor bedrijven afhankelijk van het natuurlijke moment, de economische en technische haalbaarheid, de sector en bedrijfsvoering. In relatie tot alle beschikbare maatregelen in de markt beschouwen wij ons ambitieniveau als achterblijver.

De sector waarin wij opereren, en daarmee onze bedrijfsvoering, sluit ten dele aan bij de maatregelenlijst. Waar maatregelen voor ons bedrijf op alle fronten haalbaar zijn worden deze op een natuurlijk moment doorgevoerd. In relatie tot sectorgenoten in onze markt beschouwen wij ons ambitieniveau als middenmoter.

4. INVALSHOEK A: Inzicht in energieverbruik

Inzicht in het eigen energieverbruik geldt als belangrijkste basis om te komen tot mogelijkheden voor reductie van gebruik van energie. Hiermee kan structureel gewerkt worden aan de reductie van de impact op ons klimaat. De interne stromen van energiegebruik zijn over een periode van 8 jaren in beeld gebracht en vertaald naar de CO2-emissies in scope 1 en 2 die hiervan het gevolg zijn. Er is ten behoeve van onderbouwing gebruik gemaakt van beschikbare informatiebronnen als jaarafrekeningen van de leveranciers. Deze informatie is in bijlagen van dit portfolio opgenomen. De betrouwbaarheid van informatie is van evident belang. Het verbeteren van interne informatiebronnen is een aandachtspunt.

In het kader van de emissie-inventaris is sprake van enkele aspecten die reductie van CO2-emissie met zich meebrengen. Deze aspecten zijn in de inventaris opgenomen en worden nader toegelicht. Daar waar aannames zijn gedaan is er een toelichting opgenomen.

4.1 ENERGIEVERBUIK EN EMISSIE-INVENTARIS

Verbruiksgegevens zijn verkregen aan de hand van nota's, jaarafrekeningen en leveringsoverzichten van de verschillende leveranciers. Als uitgangspunt gelden relevantie, compleetheid, consistentie, nauwkeurigheid en transparantie als kernbegrippen.

Er zijn nog geen projecten aangenomen die met gunningsvoordeel verkregen zijn.

Emissies zijn per scope ingedeeld zoals is weergegeven in figuur 1:

Figuur 1: Indeling emissie per scope

Bij de omrekening van het energieverbruik naar CO₂-emissie is op 01-06-2020 gebruik gemaakt van de conversiefactoren op de website www.CO2emissiefactoren.nl. De emissie-inventaris is opgesteld aan de hand van de richtlijnen uit NEN-ISO 14064-1.

Zowel het energieverbruik als de emissie-inventaris scope 1 en 2 over 2013 t/m 2019 zijn opgenomen in Tabel 1.

Tabel 1: Energieverbruik en emissie-inventaris

Energiedrager	Energieverbruik					Convers. factor	CO2-emissie(ton)				
	2013	2014	2015	2016	2017		2013	2014	2015	2016	2017
Scope 1 (directe emissies)											
Aardgas(m3)	9.583	7.640	10.486	10.713	8.983	1,884	18	14	20	20	17
Diesel(ltr.)	492.216	482.926	463.862	439.372	442.246	3,230	1590	1560	1498	1419	1428
Propaan(ltr.)	1500	1500	1500	1500	1500	1,725	3	3	3	3	3
Euro95(ltr.)	250	250	250	250	250	2,740	1	1	1	1	1
Aspen(ltr.)	400	500	500	600	600	2,740	4	4	4	4	4
Smeerolie(ltr.)	1400	1400	1400	1500	1500	3,035	4	4	4	5	5
Scope 2 (indirecte emissies)											
Elektriciteit (kWh)	42.846	31.017	39.848	34.070	42.352	0,556	24	17	22	19	24
Productie											
Geleverd (kWh)	17.009	11.654	11.773	9.688	8.452						
Netto afname (kWh)	25.837	19.363	28.075	24.382	33.900						
Privé auto											
Vliegreizen											
TOTALE CO2 EMISSIE:							1644	1603	1552	1471	1482

Energiedrager	Energieverbruik					Convers. factor	CO2-emissie(ton)				
	2018	2019	2020	2021	2022		2018	2019	2020	2021	2022
Scope 1 (directe emissies)											
Aardgas(m3)	10.121	8.292				1,884	19	16			
Diesel(ltr.)	451.907	399.738				3,230	1460	1291			
Propaan(ltr.)	1500	1500				1,725	3	3			
Euro95(ltr.)	250	250				2,740	1	1			
Aspen(ltr.)	600	600				2,740	4	4			
Smeerolie(ltr.)	1500	1500				3,035	5	5			
Scope 2 (indirecte emissies)											
Elektriciteit (kWh)	38.137	37.210				0,556	21	21			
Productie											
Geleverd (kWh)	7.307	7.448				0					
Netto afname (kWh)	30.830	29.762				0					
Privé auto	0					0					
Vliegreizen	0					0					
TOTALE CO2 EMISSIE:							1513	1341			

Toelichting op tabel 1:

Aardgas: Het verbruik van aardgas geschiedt uitsluitend voor de verwarming van kantoorruimten en de werkplaats. Deze ruimten zijn in de vermelde jaren niet gewijzigd voor wat betreft inhoud, oppervlakte of

VAN LENTHE DALFSEN

hoedanigheid. Verschillen in gasverbruik per jaar zijn het rechtstreekse gevolg van met name winterse weersomstandigheden.

Inkoopdocumenten zijn opgenomen in Bijlage 2.

Diesel: Het verbruik van diesel is in de betreffende jaren relatief stabiel gebleven. Ten aanzien van het diesilverbruik is de volgende aanname gedaan: In projecten komt het voor dat, als onderdeel van de prijsafpraak, machines en materieel getankt worden met diesel van de opdrachtgever. Anderzijds komt het ook voor dat ingehuurde machines en materieel getankt worden met diesel van van Lenthe Dalfsen. Van beide situaties zijn hoeveelheden (nog) niet vast te stellen. Door beide situaties aan elkaar gelijk te stellen wordt het meest reële beeld ten aanzien van het diesilverbruik verkregen.

Het totale verbruik aan diesel per jaar is inclusief het verbruik van alle bedrijfswagens en transport. Gereden kilometers en/of draaiuren zijn niet op jaarbasis bijgehouden. Enkele nieuwe machines/transportmiddelen zijn uitgerust met een Adbledu systeem.

Uit de emissie-inventaris blijkt dat de totale CO₂-emissie op jaarbasis vrijwel geheel het gevolg is van het gebruik van diesel. In hoofdstuk 8 wordt de totale jaarlijkse CO₂-emissie in relatie gebracht tot de geconsolideerde omzet in het betreffende jaar. Hierdoor is een goede vergelijking tussen emissie en bedrijfsdrukke, maar ook inzicht in toekomstige prestaties, mogelijk.

Inkoopdocumenten zijn opgenomen in Bijlage 2.

TRAXX-Diesel: Sinds het vierde kwartaal van 2013 wordt uitsluitend TRAXX-Diesel ingekocht. Het betreft een zuinige en schone dieselbrandstof die speciaal ontwikkeld is voor moderne dieselmotoren. Een belangrijke eigenschap is de reductie van CO₂ en andere schadelijke emissies. Blijkens de betreffende datasheet is het verbruik, en daarmee de CO₂-uitstoot, gemiddeld 3,7% minder dan standaard EN590 diesel (www.traxx-diesel.nl).

Euro95: Benzine wordt slechts in beperkte mate gebruikt in enkele machines als sleuvenstamper en aggregaat. Daarnaast wordt ingekochte benzine ook voor privédoeleinden (grasmaaier) gebruikt. Derhalve is het verbruik gesteld op 250 ltr. per jaar. Daarnaast wordt Aspen als milieuvriendelijke brandstof voor tweetaktmotoren gebruikt. Er zijn geen formele conversiefactoren bekend van deze Aspen brandstof. Om die reden wordt gerekend met de conversiefactor van Euro95.

Propan: Er wordt propaan ingekocht wat gebruikt wordt voor de verwarming van schaftruimten op projecten. Tevens wordt een deel voor privédoeleinden gebruikt. Aangezien het exacte verbruik niet op jaarbasis is vast te stellen is dit gesteld op 1500 liter op jaarbasis.

Smeerolie: In de jaren 2013 tot en met 2015 is in totaal 4100 liter motor-/smeerolie ingekocht. In de berekening van de CO₂-emissie is per jaar een gemiddeld verbruik van 1400 ltr. per jaar opgenomen. Voor 2018 is een gebruikte hoeveelheid van 1500 liter opgenomen in de berekeningen.

Elektriciteit: In 2012 zijn op de bedrijfshal een grote hoeveelheid zonnepanelen geplaatst waarmee voor een groot deel voorzien wordt in de eigen opwekking van duurzame energie. Daarnaast is van verschillende energieleveranciers elektriciteit afgenomen. In 2017 zijn de zonnepanelen door een gespecialiseerd bedrijf gereinigd.

Privé auto: Voor zakelijke doeleinden worden in principe geen privé auto's gebruikt.

Vlieguren: Vlieguren voor zakelijke doeleinden vinden niet plaats.

5. INVALSHOEK B: Reductie van CO2-emissies

Door het inzicht in de energiestromen en de emissies is het mogelijk reductiedoelstellingen op te stellen. De reductiedoelstellingen worden gezien als een oprechte uitdaging en zijn in kwantitatieve zin SMART geformuleerd.

5.1 REDUCTIEDOELSTELLINGEN EN MANAGEMENTACTIEPLANNEN

Voor de periode 2013-2019 zijn twee reductiedoelstellingen geformuleerd:

1. Reductiedoelstelling CO2-emissie voor diesilverbruik

Reduceren van CO2-emissie door diesilverbruik met 15% in 2019 ten opzichte van 2013 gerelateerd aan:

- de geconsolideerde jaaromzet (zie tabel 7.)
- aantal fte (zie tabel 8.)

De mogelijkheden tot reductie van diesilverbruik zijn onderzocht en vertaald in acties opgenomen in Tabel 3.

Tabel 3: Actieplan reductiedoelstelling diesilverbruik

Nr.	Actie	Doel (%)	Wanneer	Status
1	Invoering en optimaliseren brandstofregistratiesysteem	1	2013	Deels uitgevoerd
2	Verzorgen training 'Het nieuwe draaien' aan alle medewerkers	2	2019	Plannen winter
3	Waar mogelijk machines voorzien van autostopschakeling	1	2013 e.v.	Waar mogelijk
4	Begrenzing maximumsnelheid nieuwe bedrijfsauto's	0,5	2013 e.v.	Waar mogelijk
5	Bij aanschaf nieuwe machines kiezen voor tier 4/euronorm 6 motoren	1	2015 e.v.	Doorlopend
6	Gebruik adbleu wanneer mogelijk	1	2013 e.v.	Doorlopend
7	Gebruik TRAXX diesel	2	2013 e.v.	Uitgevoerd
8	Tijdig uitvoeren machineonderhoud	0,5	2013 e.v.	Doorlopend
9	Invoeren digitale werkbbon	0,5	2016 e.v.	In voorbereiding
10	Optimaliseren werkvoorbereiding en planning	0,5	2013 e.v.	Doorlopend
11	Jaarlijkse registratie draaiuren en gereden km's	0,5	2016 e.v.	Uitgevoerd
12	Opzetten monitoringssysteem t.b.v. evaluatie reductiedoelstellingen	0,5	2016 e.v.	Nog uitvoeren
13	Periodiek resultaten intern presenteren	1	2016 e.v.	Doorlopend
14	Bewustwording bij medewerkers blijven stimuleren	3	2017 e.v.	Doorlopend

Toelichting op acties uit Tabel 3:

Actie 1:

Het brandstofregistratiesysteem is in 2013 ingevoerd en wordt gebruikt. Bij gebruik van de stationaire tankvoorziening op de bedrijfslocatie worden hoeveelheid getankte diesel op machineniveau geregistreerd. Echter op projecten wordt gebruik gemaakt van mobiele brandstofcontainers waaruit machines tanken en die door de leverancier ter plaatse worden bijgevuld. Een goede registratiemogelijkheid van deze hoeveelheden diesel is nog niet gerealiseerd waardoor het systeem nog niet volledig sluitend functioneert. Deze situatie is tot op heden ongewijzigd gebleven.

Actie 2:

De training 'Het nieuwe draaien' is verzorgd en heeft een erg positief effect gehad op het bewustzijn van alle medewerkers.

VAN LENTHE DALFSEN

Actie 3:

Een beperkt aantal machines is voorzien van autostopschakeling. Bij aanschaf van nieuwe machines wordt telkens overwogen of uitrusting met autostopschakeling toepasbaar is.

Actie 4:

Van het bedrijfswagenpark zijn enkele bussen voorzien van begrenzing van de maximum snelheid.

Actie 5:

Bij aanschaf van nieuwe bouwmachines of vrachtauto's wordt gekozen voor de nieuwste generatie motoren. In 2016 zijn een tweetal nieuwe rupskranen aangeschaft met tier 4 motoren. In 2018 is een nieuwe mobiele kraan aangeschaft met tier 4 motor.

Actie 6:

In 2016 zijn 2 nieuwe Volvo rupskranen aangeschaft die adblue gebruiken. Daarnaast gebruiken een mobiele kraan en een vrachtauto adbleu. Bij de aanschaf van nieuwe machines zal opnieuw bezien worden of adbleu toegepast kan worden. In 2019 is de eerste tractor aangeschaft met adblue voorziening.

Actie 7:

Vanaf 2013 wordt uitsluitend TRAXX diesel getankt.

Actie 8:

Het onderhoudsysteem voorziet in een tijdig onderhoud van het machinepark.

Actie 9:

De invoering van de digitale werkbbon is in ontwikkeling. Hierbij wordt onderzocht of de aanvullende brandstofregistratie mogelijk gemaakt kan worden. Een testpilot met de digitale werkbbon wordt voorbereid.

Actie 10:

Optimalisatie van planning en werkvoorbereiding is een doorlopend proces. De invoering van de digitale werkbbon is in voorbereiding.

Actie 11:

De registratie van draaiuren en gereden kilometers is niet geheel sluitend. Daarnaast worden machines gebruikt zoals stationaire machines, trilplaten en pompen, waarbij geen registratie van draaiuren mogelijk is. De werking van draaiurentellers en kilometertellers is een ongecontroleerd proces. Het berekenen van reductieresultaten gerelateerd aan draaiuren en gereden kilometers is daardoor onzuiver.

Actie 12:

Het monitoringsprogramma is in ontwikkeling maar nog niet afgerond. Waar mogelijk worden beschikbare gegevens benut voor nadere analyse.

Actie 13:

Tijdens de zomerbarbecue en de kerstbijeenkomst met alle medewerkers zijn de ontwikkelingen en resultaten door de directie verwoord.

Actie 14:

Wij achten het van groot belang dat we de bewustwording ten aanzien van energiezuinig werken en handelen bij de medewerkers blijven stimuleren.

2. Reductiedoelstelling verbruik(inkoop) elektra

'Reduceren van het elektriciteitsgebruik(inkoop) met 15% in 2019 t.o.v. het verbruik in 2013'

De mogelijkheden tot reductie van elektraverbruik zijn onderzocht en vertaald in acties opgenomen in Tabel 4.

Tabel 4: Actieplan reductiedoelstelling elektraverbruik

Nr.	Actie	Wanneer	Status
1	Uitvoeren energiescan MKB Nederland	2013	Uitgevoerd
2	Aanbrengen ledverlichting kantoor	2013	Uitgevoerd
3	Aanbrengen ledverlichting bedrijfsruimten en werkplaats	2015	Uitgevoerd
4	Aanschaf nieuwe compressor	2015	Uitgevoerd
5	Tijdschakelaar op koffiezetapparatuur	2015	Uitgevoerd
6	Nacht-/weekendschakeling verwarming kantoor en werkplaats	2015	Uitgevoerd
7	Terreinverlichting voorzien van ledlampen	2016	Uitgevoerd
8	Toepassen proceswarmte voor verwarming gebouwen en evt. derden	2016	Onderzoeken
9	Kwantitatieve reductiedoelstelling verbruik vaststellen	2016	Uitgevoerd
10	Maandelijkse registratie van verbruikscijfers elektriciteit en gas	2016 e.v.	Doorlopend
11	Opzetten monitoringssysteem t.b.v. evaluatie reductiedoelstellingen	2016 e.v.	Doorlopend
12	Periodiek resultaten intern presenteren	2016 e.v.	Doorlopend
13	Inkoop aantoonbaar groene stroom	2017 e.v.	Nog uitvoeren

Toelichting op de acties uit Tabel 4:

Actie 1:

In 2013 is de energiescan MKB Nederland uitgevoerd. Diverse besparingsmogelijkheden zijn inmiddels gerealiseerd.

Actie 2:

De kantoorruimten zijn voorzien van ledverlichting.

Actie 3:

De verschillende bedrijfsruimten en de werkplaats zijn voorzien van ledverlichting.

Actie 4:

Er is een nieuwe compressor geïnstalleerd voorzien van tijdschakeling.

Actie 5:

Een tweetal koffiemachines zijn voorzien van tijdschakelaars.

Actie 6:

Het verwarmingssysteem is voorzien van nacht-/weekendschakeling.

Actie 7:

De buitenverlichting is vervangen door ledverlichting.

Actie 8:

Tijdens de realisatie van het nieuwe bedrijfsterrein voor de groenrecycling en grondbank in 2010 is de compostvloer voorzien van een warmtewisselaar waarmee de proceswarmte die vrijkomt tijdens het composteren benut kan worden. Volgens berekeningen gaat het om een aanzienlijke capaciteit aan benutbare warmte. Toepassing kan gevonden worden in de verwarming van de bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen. Mogelijkheden om de warmte eveneens te kunnen leveren aan omwonenden of anderszins te benutten dienen nader onderzocht te worden.

Actie 9:

Kwantitatieve reductiedoelstelling hangt samen met de uitkomst van actie 8.

Actie 10:

Tellerstanden t.a.v. het verbruik worden gevolgd.

Actie 11:

Het monitoringssysteem ter evaluatie van reductiedoelstellingen is deels opgezet en wordt in de komende tijd verder ontwikkeld.

Actie 12:

Behaalde resultaten worden periodiek intern gepresenteerd. Daarnaast worden rapportages op de website geplaatst en zijn voor medewerkers en derden beschikbaar.

Actie 13:

De inkoop van groene stroom is nog niet gerealiseerd.

De directie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de actieplannen zoals behandeld in paragraaf 5.1.

Nieuwe reductiedoelstelling voor 2020:

Scope 1(directe emissies): -1%

Scope 2(indirecte emissies): -1%

6. INVALSHOEK C: Transparantie

Door het intern en extern communiceren van het beleid, de reductiedoelstellingen en de geboekte resultaten wordt gewaarborgd dat acties ook worden nagekomen.

6.1 COMMUNICATIEPLAN

Met betrekking tot de CO2-prestaties wordt structureel intern en extern gecommuniceerd. Intern met eigen medewerkers en inleenkrachten. Interne communicatie bevordert de betrokkenheid van de medewerkers en vergroot het draagvlak om van ervaring gebruik te kunnen blijven maken. Externe communicatie met belanghebbenden als opdrachtgevers, overheden, leveranciers, collega's en onderaannemers levert kansen voor verdere samenwerking en het ontplooiën van CO2 initiatieven.

Geplande acties ten aanzien van communicatie zijn opgenomen in Tabel 5.

Tabel 5: Communicatieplan

Communicatiemiddel	Doelgroep	Frequentie	Verantwoordelijk
Website Van Lenthe Dalfsen	Internen en externen	Doorlopend	IMS-manager
Website SKAO	Internen en externen	Doorlopend	IMS-manager
Personeelsoverleg/nieuwsbrief	Internen	Minimaal 2 keer per jaar	IMS-manager
Managementteam	Management	Maandelijks	IMS-manager
Directiebeoordeling	Management	Jaarlijks	IMS-manager

6.2 KANALEN

Onze website is bij uitstek het kanaal om te communiceren over CO₂, MVO en duurzaamheid richting eigen medewerkers en vooral derden. De Beleidsverklaring, documenten en certificaten zijn hier opgenomen. Na het behalen van het certificaat CO₂-Prestatieladder trede 3 is Van Lenthe Dalfsen opgenomen op de website van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO).

7. INVALSHOEK D: Participatie in CO₂-initiatieven

Voor Van Lenthe Dalfsen is participatie de aangewezen methode om zich als CO₂-bewuste onderneming te profileren, kennis te delen en een bijdrage te leveren aan reductie van CO₂-emissie in ketens.

7.1 DEELNAME AAN INITIATIEVEN

Als nieuw initiatief is gelanceerd:

'Onderzoeken van de technische toepassing van waterstof motoren op bouwmachines'.

In samenwerking met de gemeente Groningen, gemeente Dalfsen en de provincie Overijssel wordt gewerkt aan de toepassing van een waterstofmotor op een afgeschreven midi rupskraan van van Lenthe. Ook binnen brancheorganisatie Cumela staat het onderwerp op de agenda. Gebruik van waterstof is volop in de belangstelling en wordt in personenauto's en vrachtwagens al op beperkte schaal toegepast. In de sectoren waar van Lenthe actief is blijkt de beschikbaarheid van waterstof op bouwlocaties het gebruik nog tegen te houden. Ontwikkelingen worden gevolgd en in de volgende rapportage zal een actuele stand van zaken weergegeven worden.

7.2 BUDGET

Ten aanzien van de beheersing en reductie van CO₂-emissie heeft Van Lenthe Dalfsen het budget vastgesteld zoals weergegeven in Tabel 6.

Tabel 6: Budgetplan

Bestemming	Onderdeel	Budget
Certificerende instelling	Certificatie	4.500,-
SKAO	Contributie	500,-
Communicatie	Website, nieuwsbrieven	500,-
KAM-management	Portfolio's, rapportages, audits, beheer	6.000,-
Participatie	Deelname	1.000,-
Totaal budget:		12.500,-

8. ZELFBEOORDELING

Figuur 2: Demingcirkel

Het realiseren van doelstellingen geschiedt volgens een cyclisch proces geënt op het model van Deming. Het proces gaat van start in het onderdeel PLAN waarbij de bestaande situatie wordt onderzocht en een plan voor verbetering wordt ontwikkeld. Concreet is er een vertaling gemaakt naar reductiedoelstellingen. Vervolgens worden de geplande verbeteringen in uitvoering gebracht in het onderdeel DO. Het resultaat van de verbetering wordt gemeten, dit vindt plaats in het deelproces CHECK. Na beoordeling van de behaalde resultaten kunnen getroffen maatregelen worden bijgesteld in ACT. De verschillende stappen blijven zich herhalen waardoor het sturingselement in stand blijft. Het voornoemde cyclische proces is verankerd in het aanwezige Integrale Management Systeem (IMS).

8.1 WAAR KOMEN WE VANDAAN?

In 2013 zijn we actief gestart met het inzichtelijk maken van diverse energiestromen en brandstoffen en de verbruiken. In de afgelopen jaren zijn binnen de bedrijfsvoering al diverse inspanningen verricht om energie- en brandstofverbruik te reduceren. Eind 2015 is het besluit genomen om deel te nemen aan de CO₂-Prestatieladder met als doel om het niveau 3 certificaat te behalen.

8.2 WAAR STAAN WE NU?

De CO₂-emissie zoals deze primair het gevolg is van de bedrijfsactiviteiten in de jaren 2013 t/m 2018 is in beeld gebracht in Tabel 1. Er zijn reductiedoelstellingen vastgesteld die betrekking hebben op brandstof- en energieverbruik zoals weergegeven in Tabel 3 en 4. Daarnaast zijn de positieve effecten van de opwerking van groene reststromen in kaart gebracht in Tabel 2. De focus wordt echter gericht op reductie van de primaire CO₂-emissie. Derhalve wordt deze CO₂-reductie voornamelijk buiten beschouwing gelaten. Zoals aangegeven in paragraaf 4.1 heeft Van Lenthe Dalfsen een parameter ontwikkeld waarmee de CO₂-emissie wordt afgezet tegen de geconsolideerde jaaromzet van de onderzochte jaren. Het resultaat is verwerkt in Tabel 7.

VAN LENTHE DALFSEN

Tabel 7: Primaire CO2-emissie versus geconsolideerde jaaromzet

Jaar	CO2-emissie (ton CO2)	Omzet (euro)	Kg CO2 / euro omzet	Resultaat
2013	1644	6.199.000	0,265	Referentiejaar
2014	1603	6.019.000	0,266	0 % t.o.v. 2013
2015	1552	6.100.000	0,254	-4 % t.o.v. 2013
2016	1471	6.186.000	0,238	-10 % t.o.v. 2013
2017	1482	8.124.907	0,182	-31 % t.o.v. 2013
2018	1513	7.609.218	0,198	-25 % t.o.v. 2013
2019	1341	7.365.323	0,182	-31 % t.o.v. 2013

Daarnaast is over dezelfde periode de CO2-emissie afgezet tegen het aantal werkzame Fte's op 31 december van het betreffende jaar.

De resultaten zijn weergegeven in Tabel 8.

Tabel 8: Primaire CO2-emissie versus werkzame Fte

Jaar	CO2-emissie (ton CO2)	Fte per 31 dec.	ton CO2 / Fte	Resultaat
2013	1644	44,6	36,86	Referentiejaar
2014	1603	46,6	34,39	-7 % t.o.v. 2013
2015	1552	45,9	33,81	-8 % t.o.v. 2013
2016	1471	47,0	31,29	-15 % t.o.v. 2013
2017	1482	48,4	30,61	-17 % t.o.v. 2013
2018	1513	53,3	28,38	-23 % t.o.v. 2013
2019	1341	45,7	29,34	-20 % t.o.v. 2013

Toelichting op 2017: in 2017 is berekening van de geconsolideerde jaaromzet boekhoudkundig gewijzigd. Dit houdt in dat de gerealiseerde omzet in lopende projecten per 31-12 van het boekjaar meetellen in de totaal omzet. In de laatste jaren treedt van Lenthe Dalfsen steeds vaker op als hoofdaannemer. Hierdoor maakt de post materialen in projecten een groter onderdeel uit van de omzet, in de rol van onderaannemer is dit in aanzienlijk minder mate het geval. Dit verklaart ondermeer de aanzienlijke omzetstijging. Het resultaat over 2017 beschouwen we voornamelijk als een momentopname en zullen het verloop in de komende jaren beter kunnen beoordelen. Uit tabel 7 blijkt dat vanaf 2013 de totale emissiereductie in 2017 en 2018 afvlakt en in 2019 wat toeneemt.

Wanneer de primaire CO2-emissie wordt afgezet tegen het aantal werkzame Fte's (Tabel 8) dan blijkt dat in de periode van 2013 t/m 2019 jaarlijks een belangrijke en gestage reductie wordt gescoord en neemt in 2019 weer af.

Conclusie:

In paragraaf 5.1 zijn de reductiedoelstellingen verwoord ten aanzien van scope 1 en 2.

We concluderen dat de ten doel gestelde reductie van 15 % verbruik in scope 1, in relatie tot de geconsolideerde jaaromzet (tabel 7), behaald is.

De ten doel gestelde reductie scope 1 van 15% gerelateerd aan het aantal werkzame fte's (tabel 8) is eveneens behaald.

De ten doel gestelde reductie scope 2 met 15% is niet behaald. T.o.v. referentiejaar 2013 is tot en met 2019 een reductie gerealiseerd van 12,5%. We stellen vast dat de ambitie te ambitieus was. Voor 2013 waren namelijk al veel energiebesparende maatregelen doorgevoerd.

8.3 WAAR GAAN WE NAAR TOE?

Voor Van Lenthe Dalfsen is het de ambitie om stapsgewijs de CO2-Prestatieladder verder te beklimmen. We hebben in 2016 het certificaat CO2-Prestatieladder trede 3 behaald. Als onderneming willen we namelijk onze verantwoording voor onze CO2-uitstoot nemen. Dit is een belangrijke reden die heeft geleid tot deelname aan de CO2-Prestatieladder. Vanzelfsprekend speelt daarnaast ook het financiële voordeel, door besparingen en gunningsvoordeel, een belangrijke rol. Er zijn echter nog geen projecten met gunningsvoordeel binnengehaald. Uit Tabel 7 en 8 blijkt dat in de laatste jaren al resultaten bereikt zijn. Het toepassen van het beschreven sturingsmodel dient dit te waarborgen. Redenen en ambities genoeg om de ingeslagen weg verder te volgen en behaalde resultaten te behouden. Technische ontwikkelingen in onze sector en het tijdspad waarin deze kunnen worden ingezet zijn bepalend voor toekomstige reductiedoelen.